

# ΟΔΗΓΟΣ ΤΟΥ ΕΠΙΜΟΡΦΟΥΜΕΝΟΥ

Ο *Οδηγός του Επιμορφουμένου* αποτελεί μία προσπάθεια που στοχεύει όχι στον περιορισμό της αυτενέργειας και της πρωτοβουλίας της δικής σας και των επιμορφωτών αλλά στην αποσαφήνιση, στο μέτρο του δυνατού, του περιεχομένου του Προγράμματος Εισαγωγικής Επιμόρφωσης 2010-11 και στη διασφάλιση της ποιότητάς του.

Ο *Οδηγός* θα αναρτηθεί και στην ιστοσελίδα του Ο.Ε.Π.ΕΚ., όπου θα είναι διαθέσιμο και συμπληρωματικό υλικό.

## **Συγγραφική Ομάδα**

**Θεοφάνης Βαλμάς**, Σχολικός Σύμβουλος Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

**Αγάθη Γεωργιάδου**, Σχολική Σύμβουλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

**Παναγιώτης Πήλιουρας**, Σχολικός Σύμβουλος Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

**Μαρία Σαλαγιάννη**, Σχολική Σύμβουλος Προσχολικής Αγωγής

**Μιχάλης Σαλίχος**, Σχολικός Σύμβουλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

**Κατερίνα Σκιά**, Σχολική Σύμβουλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

**Συντονίστρια της Ομάδας: Αγάθη Γεωργιάδου**

**Εποπτεία: Γιώργος Μπαγάκης**, Αναπληρωτής Καθηγητής Παν. Πελοποννήσου,

Πρόεδρος του Ο.Ε.Π.ΕΚ.

## Περιεχόμενα

Περιεχόμενα.....	2
Ι. ΦΑΣΕΙΣ, ΧΡΟΝΟΣ ΚΑΙ ΤΟΠΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΝΑ ΦΑΣΗ.....	3
ΙΙ. ΤΟ ΣΚΕΠΤΙΚΟ ΚΑΙ Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ.....	4
ΤΟΥ ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ.....	4
ΙΙΙ. ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ.....	4
ΙV. ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΩΝ ΦΑΣΕΩΝ.....	5
ΚΑΙ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΠΕΔΙΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ.....	5
Α΄ ΦΑΣΗ.....	5
1ο ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ.....	5
2ο ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ.....	10
3ο ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ.....	12
Β΄ ΦΑΣΗ.....	14
Γ΄ ΦΑΣΗ.....	16

## I. ΦΑΣΕΙΣ, ΧΡΟΝΟΣ ΚΑΙ ΤΟΠΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΝΑ ΦΑΣΗ

Το Πρόγραμμα είναι συνολικής διάρκειας εκατό (100) διδακτικών ωρών και περιλαμβάνει τρεις (3) Φάσεις. Είναι ενιαίο και για τις τρεις (3) βαθμίδες της εκπαίδευσης και είναι αναγκαίο να προσαρμοστεί από τα κατά τόπους Π.Ε.Κ. στα αντίστοιχα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών, χωρίς να καταστρατηγούνται οι βασικές του αρχές. Οι Φάσεις του Προγράμματος είναι διαδοχικές και διαρθρώνονται γύρω από τρεις (3) βασικές διαστάσεις: τη γνωστική, την πρακτική και την αναστοχαστική. Η παρακολούθηση του Προγράμματος έχει υποχρεωτικό χαρακτήρα και διαφοροποιείται με βάση τον χρόνο προϋπηρεσίας των εκπαιδευτικών.

- Η Α' Φάση του Προγράμματος για τους νεοδιόριστους εκπαιδευτικούς διαρκεί εξήντα (60) διδακτικές ώρες και για τους αναπληρωτές τριάντα (30) διδακτικές ώρες. Αρχίζει από τις **18 Οκτωβρίου 2010** και ολοκληρώνεται στις **17 Δεκεμβρίου 2010**.
- Η Β' Φάση του Προγράμματος υλοποιείται **εντός του μηνός Φεβρουαρίου** και διαρκεί τριάντα (30) διδακτικές ώρες.
- Η Γ' Φάση υλοποιείται στο τέλος του σχολικού έτους, από τις **15 έως τις 21 Ιουνίου 2011**, και περιλαμβάνει δέκα (10) διδακτικές ώρες.

Τη Β' και Γ' Φάση παρακολουθούν οι νεοδιόριστοι εκπαιδευτικοί, οι οποίοι κατά τη στιγμή του διορισμού τους έχουν διδακτική προϋπηρεσία σε σχολεία Πρωτοβάθμιας ή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης λιγότερη από οκτώ (8) μήνες και έχουν παρακολουθήσει την Α' Φάση της Εισαγωγικής Επιμόρφωσης. Το Ωρολόγιο Πρόγραμμα διαμορφώνεται από το Συντονιστικό Συμβούλιο του Π.Ε.Κ.. Ο τόπος υλοποίησης των Φάσεων του Προγράμματος ορίζεται με απόφαση του Συντονιστικού Συμβουλίου του Π.Ε.Κ., είτε στην έδρα του, είτε σε άλλες πόλεις της περιοχής ευθύνης του, με γνώμονα τη διευκόλυνση της συμμετοχής των επιμορφουμένων στο Πρόγραμμα και τη δημιουργία τμημάτων. Στη διαμόρφωση του Προγράμματος λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες των εκπαιδευτικών καθώς και οι κατά τόπους γεωγραφικές συνθήκες.

## II. ΤΟ ΣΚΕΠΤΙΚΟ ΚΑΙ Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το Πρόγραμμα της Εισαγωγικής Επιμόρφωσης 2010-11 διέπεται από ορισμένες βασικές αρχές, ώστε να ανταποκριθεί στις ανάγκες και τις προσδοκίες σας. Το θεματικό περιεχόμενο και των τριών Φάσεων εστιάζει και στοχεύει:

- στη σύνδεσή του με τις ανάγκες της τάξης και του σχολείου
- στην επικέντρωση σε πραγματικά προβλήματα και εφαρμογές και
- στην αντιμετώπιση ζητημάτων που, κατά κανόνα, απασχολούν τους νεοδιόριστους και αναπληρωτές εκπαιδευτικούς κατά την άσκηση του έργου τους.

Οι επιμορφωτές έχουν στη διάθεσή τους έναν *Οδηγό του Επιμορφωτή*, που αποσαφηνίζει και περιγράφει, στο μέτρο του δυνατού, το περιεχόμενο του Προγράμματος Εισαγωγικής Επιμόρφωσης 2010-11. Φυσικά, στον διαθέσιμο χρόνο και ανάλογα με τις συνθήκες και τους επιμορφωτές που θα διδάξουν στα κατά τόπους Π.Ε.Κ., θα γίνουν επιλογές από τα προτεινόμενα θέματα. Ο επιμορφωτής, εκ των πραγμάτων, δεν είναι «αυθεντία» αλλά συντονιστής που οφείλει να σας κινητοποιήσει και να συνεργαστεί δημιουργικά μαζί σας, να σας εμπλέξει σε όλα τα στάδια της επιμορφωτικής διαδικασίας, να αξιοποιήσει τις απόψεις σας και να δημιουργήσει κλίμα επικοινωνίας, συνεργασίας και αμοιβαίου σεβασμού, ενθαρρύνοντας τον ανοιχτό διάλογο και την κριτική σκέψη μέσα από κατάλληλες ερωτήσεις ή δραστηριότητες.

Για τον σκοπό αυτό, κατά την πρώτη μέρα της επιμορφωτικής διαδικασίας θα σας ζητηθεί να αυτοπαρουσιαστείτε, να μιλήσετε και ενδεχομένως να καταγράψετε τις επιμορφωτικές σας ανάγκες, ώστε να βοηθήσετε τον επιμορφωτή να εστιάσει περισσότερο σε όσα ζητήματα θεωρείτε πιο αναγκαία.

## III. ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ

Η μεθοδολογία και οι επιμορφωτικές τεχνικές που θα μπορούσε να υιοθετήσει ο επιμορφωτής, στηρίζονται σε σύγχρονες αρχές εκπαίδευσης των ενηλίκων αλλά θα μπορούσαν εξίσου, με την κατάλληλη προσαρμογή, να αξιοποιηθούν και στη δική σας εργασία στο σχολείο. Η επιμόρφωση θα λειτουργήσει πολλαπλασιαστικά για σας, αν αξιοποιήσετε την εμπειρία σας ως ενηλίκων, τις προσωπικές σας αντιλήψεις και παραδοχές για να αναστοχαστείτε και να συζητήσετε ποιες από αυτές τις μεθοδολογικές αρχές και τεχνικές που βιώσατε ως επιμορφούμενοι είναι κατάλληλες και για τις δικές σας διδασκαλίες στην τάξη, ποια ζητήματα σας δυσκολεύουν και τί θα θέλατε να αποφύγετε στο μέλλον. Οι κυριότερες επιμορφωτικές τεχνικές είναι:

- Εισήγηση
- Συζήτηση
- Ομάδες εργασίας

- Καταιγισμός ιδεών (brainstorming)
- Εκτέλεση προσχεδιασμένης εργασίας
- Προσομοίωση / Παιχνίδι ρόλων
- Μελέτη περίπτωσης / Επίλυση προβλήματος

## V. ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΩΝ ΦΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΠΕΔΙΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

### A΄ ΦΑΣΗ

Τα Θεματικά Πεδία του Προγράμματος της Α΄ Φάσης θα μπορούσαν να περιγραφούν αναλυτικότερα ως εξής:

#### 1ο ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ

##### 1α. Βασικές αρχές διαχείρισης σχολικής τάξης

###### Σύγχρονες μέθοδοι διδασκαλίας

(προσδοκίες και επιδιώξεις των εκπαιδευτικών, διαμόρφωση-διαπραγμάτευση παιδαγωγικού και διδακτικού συμβολαίου, παιδαγωγικές/διδακτικές προσεγγίσεις και στρατηγικές, ζητήματα συμπεριφοράς, εναλλακτικά περιβάλλοντα μάθησης)

Η συζήτηση για τις προσδοκίες και τις επιδιώξεις σας έχει στόχο να σας βοηθήσει να σκεφτείτε τον δικό σας ρόλο ως εκπαιδευτικών, τί ζητάτε και τί αξιοποιείτε από τους μαθητές σας με βάση και τις δικές σας γνώσεις, εμπειρίες και αναπαραστάσεις για το πώς μαθαίνουν οι μαθητές σε ό,τι αφορά στα αντικείμενα που διδάσκετε. Σήμερα διεθνώς υποστηρίζεται ότι ένα από τα σημαντικότερα προσόντα του καλού εκπαιδευτικού είναι η κριτική και αναστοχαστική του διάθεση, το «ερευνητικό του» ενδιαφέρον και η προσπάθειά του για τη διαρκή βελτίωση της εργασίας του. Στο πλαίσιο αυτό και για τη δική σας επαγγελματική εξέλιξη είναι σημαντικό να συνειδητοποιήσετε στη διάρκεια της επιμόρφωσης ενδεχόμενες αντιφάσεις ανάμεσα σε αυτά που επιδιώκετε ως εκπαιδευτικοί και στις καθημερινές σας πρακτικές, ιδιαίτερα κατά τη διαχείριση κρίσιμων καταστάσεων.

Είναι αναγκαίο, επίσης, να συμβάλετε στη συζήτηση για το **διδακτικό παιδαγωγικό συμβόλαιο** που διαμορφώνετε με τους μαθητές σας, με την έννοια του συνόλου των ρητών κανόνων και στόχων που θέτετε για την τάξη σας αλλά και

τις αρχές και τις διαδικασίες με τις οποίες το διαπραγματεύεστε και δεν το επιβάλλετε στην τάξη. Η συζήτηση αυτή μπορεί να φέρει στο προσκήνιο τη σημασία πολλών πτυχών αλλά και άρρητων πλευρών της καθημερινής σας πρακτικής και να σας βοηθήσει να συνειδητοποιήσετε και να αξιοποιήσετε τις προσεγγίσεις και πρακτικές που διαθέτετε ως εκπαιδευτικοί για να ανταποκριθείτε στις προκλήσεις του επαγγέλματός τους.

Η ενότητα αυτή είναι αλληλένδετη με σύγχρονους προβληματισμούς από τη διδακτική του εκάστοτε αντικειμένου. Τα θέματα αυτά και οι προβληματισμοί μπορούν να αναδειχθούν καλύτερα στις εικονικές διδασκαλίες και ακόμα καλύτερα στη φάση των δειγματικών διδασκαλιών σε πραγματικές τάξεις.

Ως προς τα **θέματα συμπεριφοράς**, θα πρέπει να συζητηθούν μερικές βασικές αιτίες τους καθώς και τρόποι διαφοροποίησης και εξατομίκευσης της διδασκαλίας σας, ώστε να λάβετε υπόψη σας τους σύνθετους παράγοντες που τα προκαλούν. Καλό είναι η συζήτηση να μην κινηθεί σε επιφανειακές τοποθετήσεις. Ένα άλλο ζήτημα που μπορεί να συζητηθεί, είναι το θέμα των «ποινών», ιδίως η αποβολή από την τάξη, η ευθύνη όλων των παραγόντων που συμμετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία στα θέματα πειθαρχίας, ο βαθμός παρέμβασης του εκπαιδευτικού και οι αναγκαίες διορθωτικές κινήσεις.

Η αξιοποίηση στην εκπαιδευτική διαδικασία εναλλακτικών περιβαλλόντων μάθησης, όπως τα Μουσεία, το φυσικό περιβάλλον, οι Τ.Π.Ε., μπορεί να συζητηθεί σε σχέση κυρίως με τη διδακτική/παιδαγωγική τους διάσταση, την ωφελιμότητα αλλά και την αποτελεσματικότητά τους ως προς συγκεκριμένους εκπαιδευτικούς στόχους. Ιδιαίτερα σημαντικός μπορεί να αποδειχθεί για σας ο προβληματισμός που αφορά στα κριτήρια επιλογής εναλλακτικών περιβαλλόντων μάθησης, καθώς και τις δυνατότητες βιωματικής και ενεργητικής μάθησης, διαφοροποίησης της διδασκαλίας και διαχείρισης της τάξης που αυτά προσφέρουν. Στο ίδιο πλαίσιο θα παρουσιαστούν και οι δυνατότητες που προσφέρουν στην εκπαίδευση τα Προαιρετικά Προγράμματα (Περιβαλλοντικά, Πολιτιστικά, Αγωγής Υγείας, Ευρωπαϊκά κ.λπ.).

### **1β. Διαχείριση της πολυμορφίας του μαθητικού πληθυσμού**

**(διαφοροποιημένη διδασκαλία, μαθησιακές δυσκολίες, ψυχοκοινωνικές διαφοροποιήσεις παιδιών και εφήβων, διαπολιτισμική εκπαίδευση)**

Με μελέτες περίπτωσης, παραδείγματα από την εμπειρία σας, είναι σημαντικό να συνειδητοποιήσετε στην ενότητα αυτή τα χαρακτηριστικά που μπορεί να προσδιορίζουν την ανομοιογένεια μιας τάξης και να βρείτε τρόπους και ρυθμούς για να διαφοροποιήσετε τη διδασκαλία σας, ώστε να ανταποκρίνεται στις ψυχολογικές και μαθησιακές διαφορές των μαθητών σας.

Το θέμα των μαθησιακών δυσκολιών απαιτεί και ειδικές γνώσεις, τόσο για την ανίχνευση όσο και για τη διδακτική και παιδαγωγική διαχείρισή τους. Επειδή, όμως, δεν είναι δυνατόν στον διαθέσιμο χρόνο να αναπτυχθεί πλήρως, εκ των πραγμάτων θα επιλεγούν κάποιες βασικές διαστάσεις του.

Η παρουσία στο σχολείο μαθητών με πολιτισμικές διαφορές (αλλοδαπών, ρομά, μουσουλμανόπαιδων κ.ά.) προσδίδει στην εκπαίδευση, εκτός των άλλων σκοπών της, και αυτόν της διαμεσολάβησης μεταξύ των διαφόρων πολιτισμών, των οποίων οι μαθητές είναι φορείς. Η επιμόρφωση, επομένως, θα εστιαστεί στην ανάπτυξη ή ανάκτηση ικανοτήτων που συμβάλλουν στην επικοινωνιακή συμβίωση μέσα σε πολυπολιτισμικές κοινωνίες. Επίσης, θα αναδείξει σχολικές πρακτικές που μέσα από μια καθημερινή προσπάθεια διαλόγου, κατανόησης και συνεργασίας οδηγούν στην αποδοχή και τον σεβασμό του διαφορετικού, στην αναγνώριση της πολιτισμικής ταυτότητας των μαθητών, στην καταπολέμηση και στην παρεμπόδιση του σχηματισμού προκαταλήψεων και στερεοτύπων, στην εξάλειψη των διακρίσεων και του αποκλεισμού. Ειδικότερα, θα διερευνηθεί η δυνατότητα διαφοροποίησης της διδασκαλίας ανάλογα με το γλωσσικό επίπεδο του μαθητικού δυναμικού, θα παρουσιαστεί και να συζητηθεί η χρήση πρόσθετου εκπαιδευτικού υλικού και οι γλωσσικές επικοινωνιακές δραστηριότητες που θα μπορούσαν να στηρίξουν αποφασιστικά τη διαπολιτισμική εκπαίδευση.

Στο 3<sup>ο</sup> Θεματικό Πεδίο του Προγράμματος, που αφορά στην αξιολόγηση, θα αναπτυχθούν θέματα σχετικά με τη διαφοροποίηση στην τάξη. Ωστόσο, ο εισηγητής της ενότητας 1β θα αναφερθεί στις δυνατότητες αλλά και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το νομικό πλαίσιο για την αξιολόγηση των μαθητών που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες δυσκολίες στο σχολείο. Είναι καλό να συζητηθεί παράλληλα το θεσμικό πλαίσιο που υπάρχει και τα διοικητικά μέτρα που προβλέπονται σήμερα για τη θωράκιση και κατοχύρωση των ατόμων με πολιτισμική διαφορετικότητα, καθώς υπάρχει ανάγκη συνεργασίας όχι μόνο της σχολικής κοινότητας αλλά και των άλλων φορέων για το θέμα αυτό. Θα παρουσιαστούν, ακόμα, οι δυνατότητες που προσφέρονται για την ανάπτυξη της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης μέσα από τις Τάξεις Υποδοχής, τα Ολοήμερα Σχολεία, τα Προαιρετικά Προγράμματα και Δραστηριότητες, η ουσιαστική αξιοποίηση των Τ.Π.Ε..

**1γ. Το σχολείο ως πολυδύναμη εκπαιδευτική και πολιτισμική κοινότητα  
και ο ρόλος του εκπαιδευτικού σ' αυτό**

**(δια βίου μάθηση, ανάπτυξη και αξιοποίηση δραστηριοτήτων του σχολείου  
σε συνεργασία με τους γονείς, την εκπαιδευτική και την ευρύτερη κοινότητα,  
ολοήμερο σχολείο, ευέλικτη ζώνη)**

Στο ζήτημα της διά βίου μάθησης θα διερευνηθούν:

- η σημασία της διαρκούς επικαιροποίησης των γνώσεων των εκπαιδευτικών στη σύγχρονη κοινωνία
- η δια βίου μάθηση ως βασικός μοχλός επαγγελματικής ανάπτυξης  
Ως προς το ρόλο του εκπαιδευτικού και των γονέων θα διερευνηθούν:
- η συμβολή της συνεργασίας των εκπαιδευτικών, τόσο της ίδιας βαθμίδας και ειδικότητας όσο και διαφορετικών βαθμίδων και ειδικοτήτων, για τη μεγιστοποίηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων
- το ζήτημα της διαθεματικότητας, της συνδιδασκαλίας, των δικτύων, των προαιρετικών προγραμμάτων και δραστηριοτήτων, των σχολικών εκδηλώσεων
- η εμπλοκή των γονέων στην παιδαγωγική/διδασκική διαδικασία αλλά και τα θετικά αποτελέσματα που μπορεί να προκύψουν από την προσπάθειά αυτή

Το ζητούμενο είναι όχι απλά να συζητηθούν ενδεχόμενα προβλήματα και δυσλειτουργίες, αλλά να εντοπιστούν καλές πρακτικές και να διερευνηθούν τρόποι υπέρβασης των προβλημάτων αυτών.

Θα συζητηθεί επίσης πώς μπορεί να αναπτυχθεί ο «διάλογος» και η συνεργασία του σχολείου με την τοπική και την ευρύτερη κοινότητα και πώς η συνεργασία μαθητών, εκπαιδευτικών, και γονέων, στο πλαίσιο της τοπικής και της ευρύτερης κοινότητας, μπορεί να αναδείξει το σχολείο ως πολυδύναμο εκπαιδευτικό και πολιτισμικό κέντρο.

Σε αυτό το πνεύμα θα συζητηθούν μια σειρά από δράσεις που προωθούνται το σχολικό έτος 2010-11 αλλά και προγενέστερες:

η **Ευέλικτη Ζώνη**

το **Ολοήμερο Σχολείο**

οι **Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας**

#### **1δ. Αρχές διοίκησης και οργάνωσης της εκπαίδευσης**

**(θεσμικό πλαίσιο, εκπαιδευτική δομή και ιεραρχία, σχολική μονάδα και πλαίσιο διοικητικής λειτουργίας της, αρμοδιότητες και καθήκοντα κ.λπ.)**

Η ενότητα αναφέρεται στις νομοθετικές ρυθμίσεις που αφορούν στις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των εκπαιδευτικών. Επιπλέον, στη σχετική νομοθεσία που ρυθμίζει τα θέματα διοίκησης της σχολικής μονάδας.

Εδώ περιλαμβάνεται ένα γενικό περίγραμμα της νομολογίας που διέπει την εκπαίδευση (Νόμοι Πλαίσια, “Πολυνομοσχέδιο”, Δημοσιοϋπαλληλικός Κώδικας, Προεδρικά Διατάγματα, όπως τα 200 & 201 για την Π.Ε., καθηκοντολόγια, λειτουργία Συλλόγου Διδασκόντων, Σχολική Επιτροπή, Βιβλίο Σχολικού Ταμείου κ. λπ.), παρουσίαση των βιβλίων που κρατούνται στις Σχολικές Μονάδες (Πρωτόκολλο, Βιβλία Πρακτικών, Μητρώου Μαθητών, Πιστοποιητικών Σπουδών κ. λπ.), τρόπος σύνταξης και υποβολής εγγράφων, υπηρεσιακή αλληλογραφία κ. λπ., παρουσίαση βάσεων δεδομένων και τρόποι καταχώρησης στοιχείων σ’ αυτές. Για τον σκοπό αυτό καλό είναι να δοθεί ένας φάκελος που θα περιλαμβάνει τις απαραίτητες εγκυκλίους, προεδρικά διατάγματα, υποδείγματα υπηρεσιακών εγγράφων κ.λπ.. Επίσης, σκόπιμο είναι να παρουσιαστούν οι σχετικές ιστοσελίδες



(ιδιαίτερα του Υπουργείου Παιδείας) και οι βάσεις δεδομένων, ως δυνατότητα ενημέρωσης για διοικητικά θέματα.

## 2° ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ

### **2α. Προγραμματισμός και οργάνωση διδακτέας ύλης, εκπόνηση σχεδίου μαθήματος**

**(προετοιμασία διδακτικής ενότητας με επιλογή διδακτικών στόχων και αντίστοιχων δραστηριοτήτων, καθώς και μοντέλων διδασκαλίας και στρατηγικών που ευνοούν την ενεργό συμμετοχή και αυτενέργεια των μαθητών, εφαρμογή σε επίπεδο εικονικής τάξης ή/και σε εργαστήρια)**

Καθώς από τη μέχρι τώρα εμπειρία σας γνωρίζετε ήδη τις βασικές αρχές που διέπουν την εκπόνηση ενός σχεδίου μαθήματος, η επιμόρφωση στο συγκεκριμένο πεδίο θα πρέπει να σας δώσει την ευκαιρία να εμβαθύνετε και να διευρύνετε τις γνώσεις σας, να εκφράσετε τους προβληματισμούς σας και να λειτουργήσετε αναστοχαστικά επωφελούμενοι και από την εμπειρία των επιμορφωτών αλλά και των άλλων επιμορφουμένων.

Οι διδακτικές προσεγγίσεις εξαρτώνται, βέβαια, και από τις ώρες διδασκαλίας που έχει στη διάθεσή του ένας επιμορφωτής. Έτσι, αν ο ίδιος επιμορφωτής έχει αναλάβει περισσότερες ώρες διδασκαλίας σε ένα τμήμα, μπορεί να σχεδιάσει ένα μάθημα στο οποίο μπορεί να συζητήσει διάφορες παραμέτρους της εκπόνησης ενός σχεδίου μαθήματος ή, αν ο χρόνος του είναι λιγότερος, να επιλέξει μόνον κάποιες από τις παραμέτρους αυτές. Σε κάθε περίπτωση, ζητούμενο είναι η διασύνδεση θεωρίας και διδακτικής πράξης και η ενεργός εμπλοκή σας σε όλη τη διαδικασία και όχι η παθητική συμμετοχή σας.

### **2β. Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας**

**και των Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) στη διδασκαλία γνωστικών αντικειμένων  
(σχεδιασμός διδασκαλίας και αξιοποίηση του Διαδικτύου και των πολυμέσων  
για τις ανάγκες της διδακτικής πράξης, καινοτόμοι τρόποι διαδραστικής  
διδασκαλίας)**

Εδώ και χρόνια τα σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης διαθέτουν εργαστήρια Πληροφορικής, αλλά και στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση αρκετά σχολεία διαθέτουν επίσης. Τη φετινή σχολική χρονιά, 2010-2011, πολλά Γυμνάσια θα προμηθευτούν

διαδραστικούς πίνακες (που θα υπάρχουν σε κάθε τμήμα της Β΄ τάξης), ενώ τα 800 Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία με Ενιαίο Αναμορφωμένο Πρόγραμμα Σπουδών θα διαθέτουν κινητό εργαστήριο Πληροφορικής (η διαδικασία αναμένεται να ολοκληρωθεί σύντομα). Ταυτόχρονα, τα τελευταία χρόνια έχει παραχθεί άφθονο εκπαιδευτικό λογισμικό (βλ. [«Αλφαθητικός κατάλογος λογισμικού»](#) Εκπαιδευτικού Λογισμικού, του οποίου τα πνευματικά δικαιώματα έχει το Υ.Π.Δ.Β.Μ.Θ.: <http://e-yliko.sch.gr/resource/supportmaterial/EduAll.aspx>). Στο υλικό αυτό συμπεριλαμβάνονται και τα λογισμικά που παρήχθησαν από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο ως υποστηρικτικό υλικό των γνωστικών αντικειμένων Δημοτικού και Γυμνασίου, στο πλαίσιο των ΑΠΣ του ΔΕΠΠΣ. Θα ενημερωθείτε γι' αυτά και θα γνωρίσετε τρόπους αξιοποίησής τους στη διδακτική πράξη.

Κάποιες από τις ώρες της θεματικής ενότητας 2β θα πραγματοποιηθούν, αν υπάρχει η ανάλογη δυνατότητα, σε εργαστήριο Πληροφορικής, αλλά και κάποιες άλλες σε πραγματικές συνθήκες τάξης για να αποτυπώνεται η πραγματικότητα που θα αντιμετωπίσετε, όταν κληθείτε να αξιοποιήσετε τις Τ.Π.Ε. στην τάξη. Στην ενότητα θα δοθεί έμφαση στους τρόπους με τους οποίους οι Τ.Π.Ε. αξιοποιούνται στη διδακτική πράξη μέσω πολύ συγκεκριμένων παραδειγμάτων και διαφόρων κατηγοριών λογισμικών του Διαδικτύου.

Ιδιαίτερα με τους εκπαιδευτικούς της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης που είναι τοποθετημένοι σε Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία με Ε.Α.Ε.Π., καλό είναι να γίνει και μια συζήτηση για τη φύση της συνεργασίας τους με τους εκπαιδευτικούς Πληροφορικής που για πρώτη φορά τη σχολική χρονιά 2010-11 διδάσκουν το μάθημα των Τ.Π.Ε. στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση.

Τέλος, για τους εκπαιδευτικούς που έχουν τοποθετηθεί σε Γυμνάσιο (και όχι μόνο), θα επιδιωχθεί, εάν αυτό καταστεί εφικτό, η δυνατότητα τουλάχιστον μιας εικονικής διδασκαλίας με τη χρήση και αξιοποίηση διαδραστικού πίνακα.

### 3ο ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ

#### **3<sup>α</sup>. Η αξιολόγηση ως παιδαγωγική πράξη και ερευνητική διαδικασία**

**σε σχέση με τον μαθητή και το διδακτικό έργο:**

- βασικές αρχές, μορφές, κριτήρια, τεχνικές αξιολόγησης του μαθητή
- τρόποι αξιολόγησης του διδακτικού έργου (αξιολόγηση μεθόδων και μορφών διδασκαλίας, επίτευξη στόχων κ.ά.)
- αυτοαξιολόγηση εκπαιδευτικού και μαθητή

#### **3β. Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου**

**με ιδιαίτερη έμφαση στην αυτοαξιολόγηση της σχολικής μονάδας**

Το 3<sup>ο</sup> Θεματικό Πεδίο αναφέρεται στην αξιολόγηση, η οποία αποτελεί βασικό στοιχείο της διδακτικής πράξης και κύριο μέσο συνεχούς ανατροφοδότησής της με στόχο την ποιοτική της βελτίωση.

Με την έννοια αυτή, η συγκεκριμένη θεματική ενότητα είναι πολύ σημαντική επειδή μπορεί να σας είναι οικεία περισσότερο ως θεωρία και λιγότερο ως πράξη. Η επιμόρφωση έχει στόχο να σας δημιουργήσει το ενδιαφέρον να καταγράψετε την πρόοδο των μαθητών σας μέσα από τις ποικίλες μορφές αξιολόγησης.

#### **3α. Η αξιολόγηση ως παιδαγωγική πράξη και ερευνητική διαδικασία σε σχέση με τον μαθητή και το διδακτικό έργο**

Στην ενότητα αυτή ο επιμορφωτής θα σας παρουσιάσει σύντομα μερικές από τις γενικές βασικές αρχές της αξιολόγησης (τί είναι αξιολόγηση, ποιοι οι στόχοι της, τί αξιολογείται, πώς επιτυγχάνεται η αξιολόγηση, ποιες οι μορφές της κ.λπ.) και θα εστιάσει:

- α) στην αξιολόγηση του μαθητή
- β) στην αξιολόγηση, στη θεωρία και στην πράξη, του διδακτικού έργου
- γ) στην αξία και τους τρόπους της αυτοαξιολόγησης του εκπαιδευτικού

#### **3β. Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου με ιδιαίτερη έμφαση στην αυτοαξιολόγηση της σχολικής μονάδας**

Στόχος της υποενότητας αυτής είναι να αναδειχθεί ο ρόλος και οι στόχοι λειτουργίας της σχολικής μονάδας. Επειδή κάποια σχολεία σας είναι πιθανόν να

έχουν ενταχθεί στο Πρόγραμμα για την αυτοαξιολόγηση της σχολικής μονάδας, το θέμα αυτό θα συζητηθεί κυρίως ως ένας σύγχρονος τρόπος αποτίμησης και ανάπτυξης της σχολικής μονάδας από την άποψη των πόρων που αξιοποιεί αλλά, κυρίως, των τρόπων με τους οποίους αντιμετωπίζει προβληματικές καταστάσεις και αυτοβελτιώνεται. Θα διερευνηθούν, επίσης, τα ζητήματα συλλογικής εργασίας και οι συνεργασίες με τις οποίες οι εκπαιδευτικοί θα αναλάβουν πρωτοβουλίες για να μεγιστοποιήσουν την αποτελεσματικότητα του έργου τους.

## Β' ΦΑΣΗ

Η Β' Φάση αφορά στην παρακολούθηση του διδακτικού έργου στα σχολεία και περιλαμβάνει δύο (2) διδακτικές ώρες προετοιμασίας για τη διαμόρφωση του πλαισίου παρακολούθησης των δειγματικών διδασκαλιών (όψεις της μαθησιακής διαδικασίας και άξονες παρατήρησης) και είκοσι οκτώ (28) διδακτικές ώρες παρακολούθησης δειγματικών διδασκαλιών σε πραγματικές σχολικές τάξεις σε δημόσια σχολεία από έμπειρους εκπαιδευτικούς. Ζητούμενο της Β' Φάσης της Εισαγωγικής Επιμόρφωσης είναι η διασύνδεσή της με την Α' Φάση και η ανάδειξη της συνάφειας και της συμπληρωματικότητάς τους.

### α) Προετοιμασία των δειγματικών διδασκαλιών

Στο δώρο που διατίθεται για την προετοιμασία των δειγματικών διδασκαλιών, θα συγκεντρωθείτε με το τμήμα σας σε μια τάξη όπου θα συζητήσετε με τον Συντονιστή/Σχολικό Σύμβουλο για τις βασικές αρχές εκπόνησης ενός σχεδίου μαθήματος, ώστε να συνδεθούν οι εικονικές διδασκαλίες της Α' Φάσης με την πρακτική εφαρμογή τους στη Β' Φάση. Για να είναι αποτελεσματική η παρακολούθηση των δειγματικών διδασκαλιών, καλό είναι να κρατάτε σημειώσεις κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας ή να συμπληρώνετε το *Φύλλο Παρατήρησης*, το οποίο ενδεχομένως να διανείμει ο Συντονιστής, με τους άξονες στους οποίους θα εστιάσετε την προσοχή σας. Επίσης, ο Συντονιστής Σχολικός Σύμβουλος θα σας δώσει κάποιες οδηγίες για το πώς να διατυπώνετε τις ερωτήσεις σας προς τους διδάσκοντες-επιμορφωτές, ώστε να φωτίζονται περισσότερο οι καλές πρακτικές τους ή να εντοπίζονται τα αίτια ενδεχόμενων αδυναμιών που παρατηρήθηκαν στη διδασκαλία.

### β. Δειγματικές διδασκαλίες σε πραγματικές σχολικές τάξεις και αξιολόγησή τους

Οι δειγματικές διδασκαλίες υλοποιούνται σε πέντε (5) σχολικά εξάωρα, για την παρακολούθηση των οποίων απαλλάσσετε από τα καθήκοντά σας. Την πρώτη ημέρα, μετά το δώρο της προετοιμασίας των δειγματικών διδασκαλιών, θα παρακολουθήσετε δύο (2) διδασκαλίες και θα ακολουθήσουν δύο (2) διδακτικές ώρες συζήτησης. Τις επόμενες τέσσερις (4) μέρες θα παρακολουθήσετε τρεις (3) διδασκαλίες και άλλες τρεις (3) ώρες θα συγκεντρωθείτε μαζί με τους διδάσκοντες-επιμορφωτές και τον συντονιστή Σχολικό Σύμβουλο αντίστοιχης ή συγγενούς ειδικότητας για να συζητήσετε για τις δειγματικές διδασκαλίες που παρακολουθήσατε και τη δυνατότητα αξιοποίησης αυτής της επιμόρφωσης από εσάς τους ίδιους.

Οι διδάσκοντες-επιμορφωτές θα πρέπει να έχουν σχεδιάσει επαρκώς τη διδασκαλία τους και ενδεχομένως να έχουν προετοιμάσει κάποιο υλικό για να σας δώσουν (*Φύλλο Σχεδιασμού Διδασκαλίας*). Η συζήτηση μπορεί να αρχίσει με μια

γενικότερη τοποθέτηση του διδάσκοντος-επιμορφωτή σχετικά με τους στόχους που επέλεξε, σε σχέση και με τους γενικότερους σκοπούς του μαθήματος, και τις μεθόδους και τις στρατηγικές που υιοθέτησε για να τους υλοποιήσει. Στη συνέχεια, καλό είναι να του υποβάλετε εστιασμένες ερωτήσεις ή απορίες.

Μετά το τέλος της Β΄ Φάσης και ενόψει της Γ΄ Φάσης, θα ήταν χρήσιμο να δώσετε το *Φύλλο Αξιολόγησης* των διδασκαλιών που παρακολουθήσατε στο Π.Ε.Κ. για την ενημέρωση των Σχολικών Συμβούλων/επιμορφωτών και προκειμένου να αξιοποιηθεί και για την αξιολόγηση της επιμόρφωσης από τον Ο.Ε.Π.ΕΚ..

## Γ΄ ΦΑΣΗ

Η Γ΄ Φάση ολοκληρώνει το Πρόγραμμα Εισαγωγικής Επιμόρφωσης. Έχοντας ήδη διανύσει ένα σχολικό έτος υπηρεσίας, έχετε αποκομίσει ποικίλες εμπειρίες. Ενδεχόμενα προβλήματα που συναντήσατε, είναι πιθανόν να σας έχουν γεννήσει έντονο προβληματισμό. Η επιμορφωτική διαδικασία έχει στόχο να σας βοηθήσει να επεξεργαστείτε κριτικά τα βιώματά σας αυτά, να εντοπίσετε τις αιτίες των δυσχερειών, να αναστοχαστείτε και τις δικές τους εσωτερικευμένες παραδοχές και αρχές σε σχέση με τις πρακτικές σας, ώστε να εξελιχθείτε επαγγελματικά.

Η παρουσίαση των καλών πρακτικών που υιοθετήσατε, είναι εξίσου σημαντική στη Φάση αυτή της επιμόρφωσης. Αν καταδειχθούν οι αντιλήψεις και οι κανόνες που τις διέπουν, ακριβώς επειδή διαθέτουν τη δύναμη του βιώματος, έχουν πολλές πιθανότητες να αποτελέσουν παραδείγματα προς μίμηση και να ενισχύσουν την πίστη και των άλλων συναδέλφων σας στην αξία του εκπαιδευτικού τους έργου.

Ο επιμορφωτής, έχοντας οργανώσει μεθοδικά τη διδακτική του προσέγγιση, έχει την ευθύνη να κινητοποιήσει τη διαδικασία, να συντονίζει τη συζήτηση και να υποδείξει, αν χρειαστεί, τις παραμέτρους που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη για την εκάστοτε περίπτωση. Το παιχνίδι ρόλων, όπου μπορεί να κληθείτε να μπείτε στη θέση των γονέων, των διευθυντών, των μαθητών κ.λπ., η μελέτη περιπτώσεων με βάση την ομαδοκεντρική διδασκαλία και η επίλυση προβλημάτων είναι μερικές από τις βιωματικές μεθόδους που μπορεί να επιλέξει ο επιμορφωτής για να διευκολύνει την ουσιαστική εμπλοκή σας στην επιμορφωτική διαδικασία.



**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ - Εισαγωγική Επιμόρφωση 2010-11 - Α΄ Φάση (60 ώρες)**

Κωδικός	Διδακτικό Αντικείμενο	Ώρες
<b>1ο Θεματικό Πεδίο (20 διδακτικές ώρες)</b>		
1α	<b>Βασικές αρχές διαχείρισης σχολικής τάξης</b> <b>Σύγχρονες μέθοδοι διδασκαλίας</b> (προσδοκίες και επιδιώξεις των εκπαιδευτικών, διαμόρφωση-διαπραγμάτευση παιδαγωγικού και διδακτικού συμβολαίου, παιδαγωγικές/διδακτικές προσεγγίσεις και στρατηγικές, ζητήματα συμπεριφοράς, εναλλακτικά περιβάλλοντα μάθησης)	8
1β	<b>Διαχείριση της πολυμορφίας του μαθητικού πληθυσμού</b> (διαφοροποιημένη διδασκαλία, μαθησιακές δυσκολίες, ψυχοκοινωνικές διαφοροποιήσεις παιδιών και εφήβων, διαπολιτισμική εκπαίδευση)	6
1γ	<b>Το σχολείο ως πολυδύναμη εκπαιδευτική και πολιτισμική κοινότητα και ο ρόλος του εκπαιδευτικού σ' αυτό</b> (δια βίου μάθηση, ανάπτυξη και αξιοποίηση δραστηριοτήτων του σχολείου σε συνεργασία με τους γονείς, την εκπαιδευτική και την ευρύτερη κοινότητα, Ολοήμερο Σχολείο, Ευέλικτη Ζώνη)	4
1δ	<b>Αρχές διοίκησης και οργάνωσης της εκπαίδευσης</b> (θεσμικό πλαίσιο, εκπαιδευτική δομή και ιεραρχία, σχολική μονάδα και πλαίσιο διοικητικής λειτουργίας της, αρμοδιότητες και καθήκοντα κ.λπ.)	2

<b>2ο Θεματικό Πεδίο (30 διδακτικές ώρες)</b>		
2α	<b>Προγραμματισμός και οργάνωση διδακτέας ύλης, εκπόνηση σχεδίου μαθήματος</b> (προετοιμασία διδακτικής ενότητας με επιλογή διδακτικών στόχων και αντίστοιχων δραστηριοτήτων, καθώς και μοντέλων διδασκαλίας και στρατηγικών που ευνοούν την ενεργό συμμετοχή και αυτενέργεια των μαθητών, εφαρμογή σε επίπεδο εικονικής τάξης ή/και σε εργαστήρια)	24
2β	<b>Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) στη διδασκαλία γνωστικών αντικειμένων</b> (σχεδιασμός διδασκαλίας και αξιοποίηση του Διαδικτύου και των πολυμέσων για τις ανάγκες της διδακτικής πράξης, καινοτόμοι τρόποι διαδραστικής διδασκαλίας)	6

<b>3ο Θεματικό Πεδίο (10 διδακτικές ώρες)</b>		
3α	<b>Η αξιολόγηση ως παιδαγωγική πράξη και ερευνητική διαδικασία σε σχέση με τον μαθητή και το διδακτικό έργο</b> - βασικές αρχές, μορφές, κριτήρια, τεχνικές αξιολόγησης του μαθητή (4 διδακτικές ώρες) - τρόποι αξιολόγησης του διδακτικού έργου (αξιολόγηση μεθόδων και μορφών διδασκαλίας, επίτευξη στόχων κ.ά.) (4 διδακτικές ώρες) - αυτοαξιολόγηση εκπαιδευτικού και μαθητή (2 διδακτικές ώρες)	10